

Utbildningsdepartementet

Remissyttrande över betänkandet Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19)

Almega Utbildning (nedan kallat förbundet) har getts möjlighet att lämna synpunkter på ovan rubricerat betänkande och vill framföra följande.

Almega Utbildning är en arbetsgivar- och branschorganisation för fristående förskolor och skolor. Förbundet har cirka 820 medlemmar. Förbundets medlemmar är bundna av kollektivavtal och är verksamma över hela landet. Fristående förskolor och skolor fyller en viktig roll i svensk utbildning. I dag väljer drygt 420 000 elever och cirka 50 000 medarbetare fristående skolverksamheter.

Sammanfattning

- **Förbundet tillstyrker** den övergripande strukturen för läroplanerna, men **avstyrker** de delar som anger konkreta undervisningsstrategier och metoder, avsnitt 3.
- **Förbundet tillstyrker** de inledande delarna av läroplanerna, men anser att de bör kompletteras med en ökad betoning digital kompetens och entreprenörskap.
- **Förbundet tillstyrker** huvuddelen av förslagen om ny struktur för kursplanerna men **avstyrker** att slå fast undervisningsstrategier som en del av kursplanerna. Det är viktigt att läroplaner och kursplaner slår fast vad som ska läras ut, men inte hur – det tillkommer professionen och skolhuvudmännen, avsnitt 5.
- **Förbundet tillstyrker** förslagen om de praktisk-estetiska ämnena och bättre balans mellan teori och praktik. Förbundet välkomnar också särskilt betoningen på de praktisk-estetiska ämnenas egenvärde och bidrag till elevernas bildning, avsnitt 6 och 6.2.4.

- **Förbundet tillstyrker delvis** förslag och bedömningar om hur läsning ska förstärkas i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna, men **avstyrker** de delar som anger undervisningsstrategier. Förslag om undervisningsstrategier lämnas lämpligen i stödmaterial, alternativt anges som exempel, avsnitt 7.
- **Förbundet avstyrker** förslagen om ändrade skrivningar om digitalisering i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna, avsnitt 8.
- **Förbundet har inga synpunkter** på ikraftträdandetider, men vill påtala att en eventuellt mycket intensiv implementering av många olika nya reformer på skolområdet måste beaktas, avsnitt 10.
- **Förbundet betonar** att staten behöver ansvara för kostnader för implementering av en ny läroplan med kursplaner, avsnitt 10.2.1.
- **Förbundet välkomnar** fortsatta utredningar om ett samlat uppföljnings- och utvärderingssystem samt ett förstärkt stöd för lärare om undervisning på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, avsnitt 10.4.

Övergripande synpunkter

Läroplansutredningen är ett viktigt steg mot ökad likvärdighet och ökad kunskap i svensk skola och vi vill på ett övergripande plan ställa oss bakom utredningen och utredningens förslag. Vi bedömer också att strukturen av läroplanerna är tydlig och bra och ger ett gott stöd för vad utbildningen i skolan ska förmedla och innehålla. Förbundet anser också att betoningen av kunskap, liksom en tydlig kunskapsprogression är mycket bra.

I en föränderlig värld där vi ser krig förhållandevis nära och vår demokrati på allvar riskerar att hotas, är det dock väsentligt att än mer betona vikten av demokratiska förhållningssätt och synen på allas lika värde, där vi annars riskerar att bidra till synsättet "vi och dem". Utredningens förslag har tonat ned värdegrundsfrågorna i denna del något till förmån för kunskapsuppdraget. Det kan finnas en risk att lärarna i skolan därmed inte värderar värdegrundsuppdraget lika högt, trots att behovet finns. Förbundet tillstyrker ändå den inledande delen av läroplanen, men ser att det är viktigt med uppföljning och utvärdering av den för att se hur den påverkat både undervisning och förhållande till värdegrundsfrågorna i skolorna.

Det är också viktigt att grundskolan förbereder eleverna inför framtida arbetsmarknad och där en väsentlig del är att eleverna förbereds på att också driva egna företag. Organisationen Ung Företagsamhet bidrar på ett förtjänstfullt sätt till det lärandet i gymnasiet, men även under grundskoletiden måste studie- och yrkesvägledningen också uppmuntra till entreprenörskap som ett alternativ till anställning. Utredningen föreslår att begreppet entreprenörskap ska ta bort från läroplanen. Den slutgiltiga läroplanen måste säkerställa att arbetet för att förbereda eleverna för eget företagande stärks i förhållande till nuvarande läroplan och att det också ingår i den inledande delen av läroplanen.

Regeringen har varit tydlig med att ett skifte pågår från "skärm till pärm" för att bland annat betona vikten av att lära sig läsa och skriva som grundläggande färdigheter för att ta till sig andra kunskaper. Det instämmer förbundet i. Men det innebär dock inte att vi får lämna eleverna i sticket när det gäller att också ta till sig kunskaper om IT som ett verktyg och säkerställa elevernas digitala kompetens. Grundskolan måste förbereda eleverna på att vi befinner oss i en digital tidsålder och det är viktigt att läroplanen säkerställer att eleverna lär sig kritiskt tänkande, också i förhållande till just den digitala världen, och lär sig använda AI på ett sådant sätt att det inte innebär fusk eller acceptering av AI som sanning. Eftersom den digitala världen är en så absolut viktig del av både hur vi lär oss och vad vi lär oss, anser förbundet att digital kompetens därför fortfarande måste ingå som en ämnesövergripande del i inledning av läroplanen. Förbundet delar heller inte

utredningens bedömning att koncentrera på analog inläring under lågstadiet med endast försiktig progression av det digitala lärandet och användandet av digitala verktyg under resterande skolgång. Utredningen citerar två negativa remissyttranden över Skolverkets digitaliseringsstrategi och hänvisar där till att barn och elevers kognitiva förmåga inte stärks av digitala verktyg. Men vi bedömer att det ena inte utesluter det andra, dvs. att det är av stor vikt att eleverna lär sig läsa och skriva analogt, men samtidigt successivt också lär sig att använda digitala verktyg och kritiskt tänkande i användningen av dem. Det måste gå att förena både analogt och digitalt lärande utan att helt förkasta den andra delen för de yngre eleverna.

Förbundet ser också att det är viktigt med en tydlig styrning av skolan och **vad** som ska läras ut och när. Vi välkomnar förtydliganden i den delen av förslagen till den nya läroplanen. Däremot anser förbundet inte att detaljstyrning är bra för utbildningen. Utredningen beskriver i konsekvensanalysen att det just för fristående skolor med olika pedagogiska inriktningar kan innebära förändringar, då alla skolor ska anpassa sin undervisning till vad läroplanen beskriver. Redan idag gäller att alla skolor ska följa läroplanen. Det ger ett utrymme för **både** kommunala och fristående skolor att betona olika profiler i undervisningen och också olika sätt att undervisa. Vi har idag ett fritt skolval som innebär att föräldrar och elever kan välja den skola som passar deras barn bäst. Till skillnad mot flera andra länder väljer elever i Sverige inte nödvändigtvis skola efter var de kan räkna med högst betyg, utan utifrån andra parametrar såsom bland annat just pedagogisk inriktning eller undervisningssätt. Som exempel kan nämnas två av de större skolhuvudmännen som är medlemmar i Almega Utbildning. Den ena skolhuvudmannen har inriktat sig på en tvåspråkig utbildning med en tydligt inramad undervisningssituation, där ordning, reda och lugn inom den sammanhållna undervisningsgruppen betonas och där respekt för varandra och skolans lärare är viktigt. Den andra skolhuvudmannen menar att alla elever är olika och lär på olika sätt. Därför arbetar skolan efter en pedagogik som är personligt utformad och fokuserar på varje elevs individuella utveckling genom små grupper och där lärare tillbringar mycket tid med eleverna, också som handledare. Båda skolhuvudmännen når goda kunskapsresultat och är granskade av Skolinspektionen samt håller god undervisningskvalitet. De når dock sina resultat på helt olika undervisningssätt, men fortfarande utifrån gällande skolförfattningar och läroplan.

Förbundet vill därför bestämt avstyrka utredningens förslag om att läroplanen i sin struktur och framför allt i kursplanerna också ska innehålla krav på **hur** undervisningen ska utformas. Vi anser därför att undervisningsstrategier och metoder inte ska vara en del av läroplanen eller kursplanerna, utan i så fall endast utgöra exempel på sådana. Så länge målen för utbildningen nås och undervisningen överensstämmer med vad som ska läras ut, måste sätten att undervisa vara upp till både lärarprofession och olika skolhuvudmän. Kunskap och inlärningsmetoder är inte statiskt vetande. De förändras genom forskning och med beprövad erfarenhet, dvs. det som utgör en grundläggande syn på undervisning. Därför ska inte heller en läroplan slå fast hur undervisning ska bedrivas. Det är lärosätena för lärarstudier som ska bibringa lärare olika undervisningsmetoder och framför allt professionens uppdrag att skapa utifrån just hur elever lär sig bäst.

För Almega Utbildning

x

Andreas Mörck
Förbundsdirektör

x

Gudrun Rendling
Förbundsjurist